

Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaaakuntakaava

Julkinen ehdotusvaihe
(MRL 65 §, MRA 12 §)

Osallistumis- ja
arviointisuunnitelma
9.9.2024

Taitto	Pohjois-Pohjanmaan liitto
Etukannen valokuvat	Kuusamon Valtavaara (12/2021, Mari Kuukasjärvi) Tuulivoimapuisto (Kuvapankki, Suomen Tuulivoimayhdistys ry) QStock-festivaali (Oulun kaupungin julkinen kuvapankki)
Takakannen kuva	Tyrnävän Markkuu (7/2007, Mari Kuukasjärvi)

Sisältö

1 Suunnittelun aloitusvaihe ja kaavoituksen vireilletulo.....	4
1.1 Mikä on OAS?.....	4
1.2 Miksi Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava uudistetaan?.....	4
1.3 Palaute osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.....	4
2 Pohjois-Pohjanmaan maakunnan suunnittelu.....	5
2.1 Maakunnan kehittäminen ja suunnittelujärjestelmä.....	5
2.2 Suunnittelualueen kaavoitus tilanne.....	6
2.3 Suunnittelu- ja vaikutusalue.....	6
3 Suunnittelun lähtökohdat.....	7
3.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.....	7
3.2 Maakuntaohjelma.....	8
3.3 Pohjois-Pohjanmaan ilmastotiekartta.....	9
3.4 Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelu.....	9
3.5 Oulun kaupunkiseudun maankäytön ja liikenteen tavoitteet.....	11
4 Suunnittelun sisältö ja selvitykset.....	12
4.1 Energia- ja ilmastovaihe maakuntakaavan keskeiset teemat.....	12
4.2 Muita kaavaprosessin aikana tarkasteltavia kokonaisuuksia.....	12
4.3 Pohjois-Pohjanmaan aluerakenteen tarkastelu.....	14
4.4 Energiantuotanto ja -siirto, viherrakenne ja ekosysteemipalvelut (TUULI-hanke).....	14
4.5 Energiamurroksen vaikutukset maankäytön suunnitteluun.....	15
5 Vaikutusten arviointi.....	16
5.1 Vaikutusten arvioinnin tarkoitus ja eteneminen maakuntakaavassa.....	16
5.2 Arvioitavat vaikutukset.....	16
6 Maakuntakaavan vuorovaikutus ja päätöksenteko.....	17
6.1 Vuorovaikutus ja yhteistyö.....	17
6.2 Päätöksenteko.....	18
6.3 Osalliset.....	18
7 Maakuntakaavan vaiheet ja tiedottaminen.....	20
7.1 Viestintä ja tiedottaminen.....	20
7.2 Yhteystiedot.....	20
7.3 Aikataulu.....	20

1 Suunnittelun aloitusvaihe ja kaavoituksen vireilletulo

1.1 Mikä on OAS?

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on kaavan laatimisen aloitusvaiheeseen liittyvä lakisääteinen suunnitelma, jossa esitetään maankäytön suunnittelun tavoitteet, lähtökohdat, osalliset ja alustava aikataulu. Suunnitelmaa päivitetään kaavoituksen edetessä siten, että se on jatkuvasti ajan tasalla ja asiakirjan ajantasaisuudesta voi myös antaa palautetta.

Maankäyttö- ja rakennuslain ([MRL 63 §, 132/1999](#)) mukaan OAS:ssa esitetään suunnitelma kaavan laatimisessa noudatettavista osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyistä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista. Kaavoituksen vireilletulosta tulee ilmoittaa sillä tavoin, että osallisilla on mahdollisuus saada tietoja kaavoituksen lähtökohdista, suunnitellusta aikataulusta sekä osallistumis- ja arviointimenettelyistä.

1.2 Miksi Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava uudistetaan?

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan uudistamisen ja päivittämisen tarvetta aiheuttavat useat kansainväliset, valtakunnalliset ja maakunnalliset strategiat ja poliittiset linjaukset sekä lainsäädännön muutokset. Ilmastonmuutos on vahvana teemana kaikessa valtakunnallisessa päätöksenteossa, ja ilmastonmuutoksen hillintä edellyttää uusiutuvien energiamuotojen käyttöön ottamista. Vuoden 2020 lopulla saatiin valmiiksi [Suomen ensimmäinen merialuesuunnitelma](#) (EU:n merialuesuunnitteludirektiivi 2014/89/EU ja MRL-muutos 482/2016, 8a luku), toinen suunnittelukierros on käynnistetty vuoden 2024 alussa rannikkoalueiden maakuntaliitoissa.

Monien merkittävien hankkeiden, kuten liikenne-, infrastruktuuri- sekä muiden suurhankkeiden toteuttamisen edellytyksenä on ajan tasalla oleva maakuntakaava. Maakuntakaavaa päivitetään lisäksi muiden tarpeellisten alueidenkäyttötarkistusten osalta. Ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen kannalta energia on keskeinen alueidenkäyttölinen kysymys, johon sisältyy sekä energian tuotantoon että kulutukseen liittyvä alueidenkäytön yleispiirteinen ohjaus maakuntakaavoituksella.

Pohjois-Pohjanmaa kehittyy jatkossakin uusiutuvan ja vähäpäästöisen energian maakuntana. Maakunnassa kehitetään ja lisätään fossiilittoman energian tuotantoa, varastointia ja siirtoa, älykkäitä energijärjestelmiä ja energiatehokkuutta. Pohjois-Pohjanmaa on vahvasti mukana tulevaisuuden energiamuotojen kehittämisessä ja energiatalouden murroksen aiheuttamien haasteiden ratkaisemisessa. Maankäytön ratkaisut, yritykset ja uudet teknologiat mahdollistava tutkimus-, kehitys ja innovointitoiminta ovat merkittävässä roolissa energiatuotannon kestävässä kasvussa.

1.3 Palaute osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta

Kaavaprosessin aikana ajantasaistuva OAS sekä muu kaavan laatimiseen liittyvä julkinen tieto on saatavissa Pohjois-Pohjanmaan liitosta sekä liiton kotisivuilta www.pohjois-pohjanmaa.fi/ilmastomaakuntakaava. OAS asetettiin nähtäville vaihemaakuntakaavan vireilletulokuulutuksen yhteydessä 22.10.-3.12.2021. Pohjois-Pohjanmaan liitto julkaisi kuulutuksen keskitetysti ilmoituslehdissään (Kaleva, Kalajokilaakso, Koillissanomat, Raahen Seutu).

Osalliset voivat antaa palautetta osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta koko kaavoitusprosessin ajan sähköpostilla osoitteeseen: kirjaamo@pohjois-pohjanmaa.fi tai postitse Pohjois-Pohjanmaan liittoon osoitteeseen Poratie 5 A, 90140 Oulu. Palaute pyydetään toimitettavaksi kirjaamon sähköpostiin sekä tekstimuodossa että PDF-muodossa. Saatu palaute käsitellään vaihemaakuntakaavoitusta ohjaavassa maakuntahallituksessa.

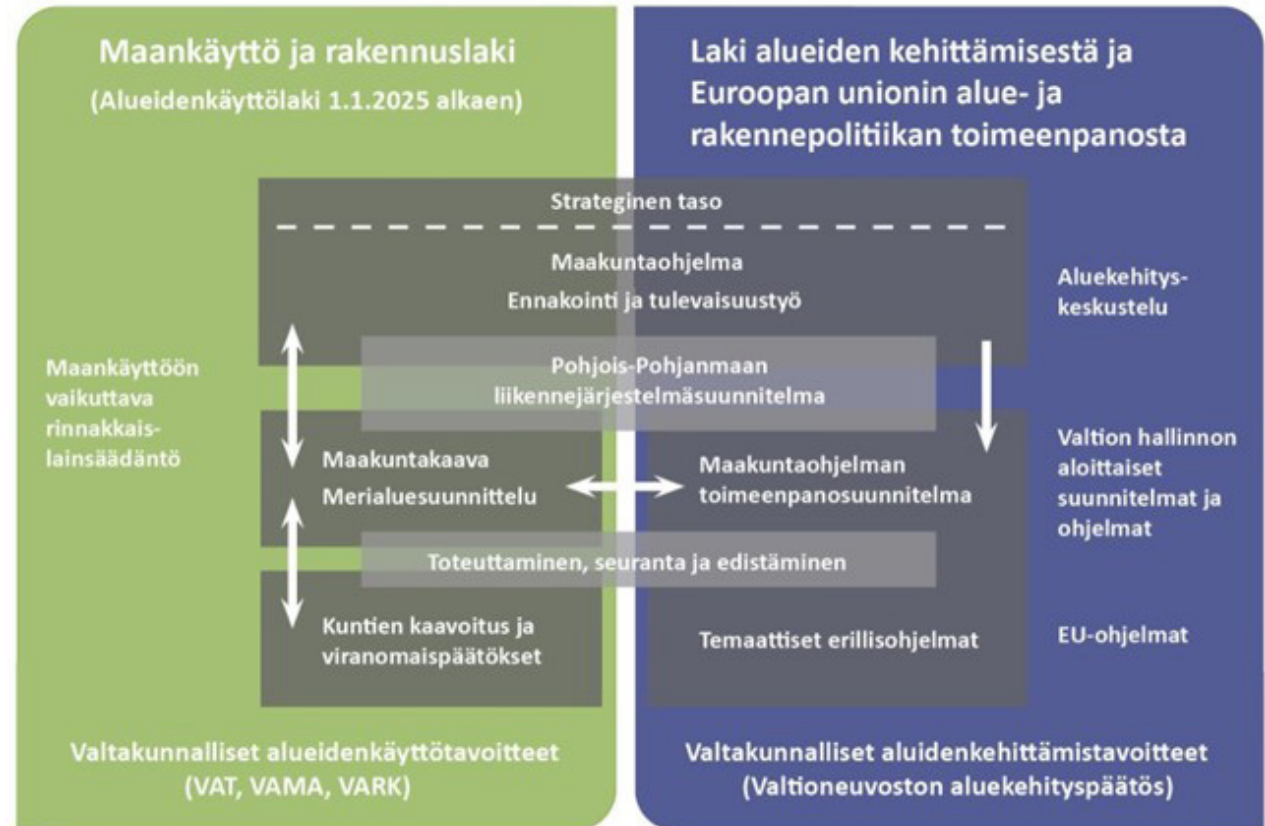
2 Pohjois-Pohjanmaan maakunnan suunnittelu

2.1 Maakunnan kehittäminen ja suunnittelujärjestelmä

Pohjois-Pohjanmaalla maakunnan suunnittelusta vastaa Pohjois-Pohjanmaan liitto. Maakunnan suunnittelussa otetaan huomioon valtakunnalliset tavoitteet, jotka sovitetaan yhteen alueiden käyttöön liittyvien maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa (Kuva 1).

Maakunnan suunnittelujärjestelmään (MRL 4 luku) kuuluvat alueiden käytön suunnittelua ohjaavien maakuntakaavan ja liikennejärjestelmäsuunnitelman lisäksi alueellinen kehittämisohjelma eli maakuntaohjelma (MAKO), josta säädetään erikseen (Laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepoliittikan toimeenpanosta [757/2021](#), ALKE-laki). Pohjois-Pohjanmaan [maakuntaohjelma 2022-2025](#) hyväksyttiin maakuntavaltuustossa 13.12.2021 (§ 28). Uuden maakuntaohjelman valmistelu aloitetaan loppuvuodesta 2024.

Pohjois-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma 2040:n toimintalinjat (P-P-LJS 2040 TL1-TL4) toteuttavat Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelman 2017-2021 Saavutettavuusteemaa. [Maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman](#) päivitys käynnistettiin tammikuussa 2024 (Maakuntahallitus 15.1.2024 § 9).

Kuva 1. Pohjois-Pohjanmaan maakunnan suunnittelujärjestelmä perustuu kahteen lainsäädäntöön. Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) uudistaminen on käynnissä ja uusi aluekehityslaki on tullut voimaan 1.9.2021 (Laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepoliittikan toimeenpanosta, 756/2021).

2.2 Suunnittelalueen kaavoitustilanne

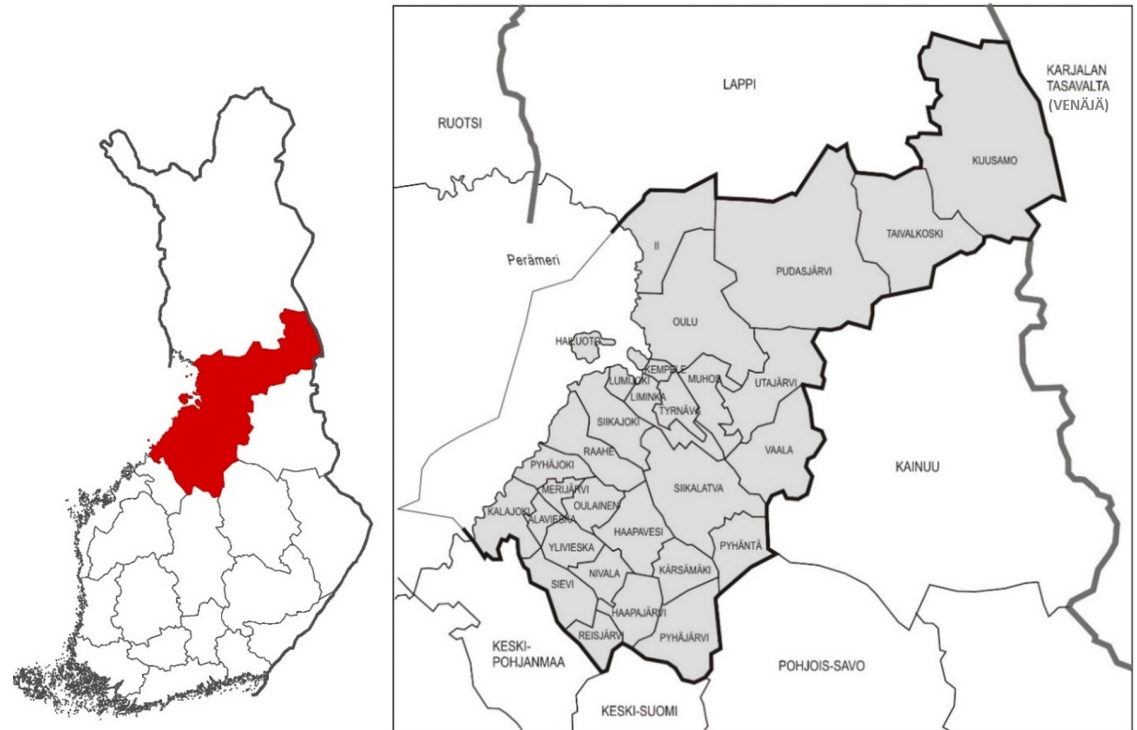
Maakuntakaavoitus on osa maankäyttö- ja rakennuslaissa määriteltyä, kaavatasoittain tarkentuvaa maankäytön suunnittelujärjestelmää Suomessa (MRL 4 §). Maakuntakaava konkretisoi valtioneuvoston hyväksymät valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT), jotka sovitetaan yhteen maakunnallisten ja alueellisten kehittämistavoitteiden kanssa. Yleispiirteinen maakuntakaava ohjaa kuntien kaavoitusta. Kaavassa esitetään maakunnan alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet sekä esitetään kehittämisen kannalta tarpeellisia aluevarauksia. Maakuntakaavan laatii maakunnan liitto, työtä ohjaa maakuntahallitus ja kaavan hyväksyy maakuntavaltuusto.

Vuosituhaten alussa laaditun Pohjois-Pohjanmaan kokonaisuusmaakuntakaavan uudelleentarkastelu vaihekaavoituksen kautta hyväksyttiin viimeisen, 3. vaiheen osalta kesällä 2018. Kaikki kolme vaihemaakuntakaavaa ovat lainvoimaisia, kolmannen vaihemaakuntakaavan oikeuskäsittely päättyi 17.1.2022 korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) antamaan valituksen hylkävään päätökseen Kuusamon Maaningan tuulivoimapuiston osalta. Valitusprosessin päättäneen korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen jälkeen kumoutuivat Pohjois-Pohjanmaan kokonaisuusmaakuntakaava sekä Himangan ja Vaalan alueella voimassa olleet Keski-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntakaavat. Voimaan jäivät Hanhikiven ydinvoimamaakuntakaava ja Pohjois-Pohjanmaan kolme vaihemaakuntakaavaa.

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavakokonaisuuden tulkinnan helpottamiseksi liiton verkkosivuilla www.pohjois-pohjanmaa.fi/maakuntakaava kohdassa Yhdistelmäkartta, merkinnät ja määräykset on yhdistelmä voimassa olevista maakuntakaavoista sekä kooste sitä koskevista merkinnöistä ja määräyksistä.

2.3 Suunnittelu- ja vaikutusalue

Vaihemaakuntakaava kattaa koko Pohjois-Pohjanmaan maakunnan alueen ja kuntayhtymän 30 jäsenkuntaa. Maakuntakaavan vaikutukset ulottuvat myös naapurimaakuntiin ja Perämeren aluevesien merialueelle (Kuva 2). Suunnittelualueella on seitsemän [tilastollista seutukuntaa](#) (Haapavesi-Siikalatva, Koillismaa, Nivala-Haapajärvi, Oulu, Oulunkaari, Raahel, Ylivieska). Seutukunnat ovat yhden tai useamman kunnan muodostamia aluekokonaisuuksia. Ne on alun perin määritelty aluepoliittisen tukialuejaon perusalueiksi. Maakunnassa toimii useampia alueellisia tai kuntakohtaisia kehittämiskeskuksia.

Kuva 2. Pohjois-Pohjanmaan maakunta ja kunnat sekä rajanaapurimaakunnat.

3 Suunnittelun lähtökohdat

Lähtökohtina maakunnan maankäytöllisissä ratkaisuisa ovat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) ja lainsäädäntö, Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelma, voimassa olevat kaavat sekä muut alueelliset strategiat ja suunnitelmat. Maakunnan liikennejärjestelmäsunnittelu sisältyy Pohjois-Pohjanmaan liiton lakisäätöihin tehtäviin, ja on tärkeä osa maakunnan alueidenkäytön suunnittelua. Pohjois-Suomen avaintoimijat, maakuntaliitot, kaupungit, korkeakoulut, kauppakamarit ja yrittäjäjärjestöt ovat yhdessä edistäneet pohjoisen asiaa talven ja kevään ajan, kärkitavoitteenaan hallitusohjelmakirjaus pohjoisen asemasta koko Suomen kasvun, turvallisuuden ja kansainvälisen yhteistyön edistäjänä. [Pohjoinen ohjelma – kasvua turvallisuutta ja yhteistyötä](#) saatiin edunvalvontatyöllä mukaan Petteri Orpon hallituksen ohjelmaan kesällä 2023, ja sitä toteutetaan valtioneuvoston kanslian toimesta.

Maakunnallisista selvityksistä Kestävä tuulivoimarakentaminen Pohjois-Pohjanmaalla ([TUULI-hanke, 1.6.2020-30.4.2023](#)) ja jatkuva maakunnallinen ilmastotyö (Pohjois-Pohjanmaan ilmastotiekartta – Kohti hiilineutraalia Pohjois-Pohjanmaata, [POPilmasto-hanke, 1.5.2019–30.4.2021](#)) ovat tärkeitä taustaselvityksiä. Molemmissa hankkeissa vuorovaikutus jäsenkuntien ja sidosryhmien kanssa on ollut avointa ja aktiivista, joten maankäytön suunnittelun reunaehdoja on käyty perusteellisesti läpi jäsenkuntien ja sidosryhmien kanssa jo ennen kuin vaihemaakuntakaavoitus alkoi. Pohjois-Pohjanmaan liiton Energiamurros ja maankäytön ilmastovaikutusten arviointi Pohjois-Pohjanmaalla ([EMMI-hanke 1.3.2022-29.2.2024](#)) tuo maankäytön suunnitteluun ajantasaista tietoa muutoksessa olevasta energiakokonaisuudesta.

Liiton ennakkointiasiantuntijoiden tuottamat, maakunnan kehitystä kuvaavat tilastolliset aineistot ja laskelmat muodostavat perustan maankäyttövarausten muutostarpeiden arvioinnille. [Maakunnallisen tilastopalvelun ja ennakkointitoiminnat viestintäkanava löytyy liiton verkkosivuilta.](#)

3.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT, MRL 3 luku) ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön ohjausjärjestelmää. Tavoitteiden valmistelusta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella ja niistä päättää valtioneuvosto. Maakunnan suunnittelussa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista.

Tavoitteet voivat koskea asioita, joilla on:

- aluerakenteen, alueiden käytön taikka liikenne- tai energiaverkon kannalta kansainvälinen tai laajempi kuin maakunnallinen merkitys;
- merkittävä vaikutus kansalliseen kulttuuri- tai luonnonperintöön; tai
- valtakunnallisesti merkittävä vaikutus ekologiseen kestävyteen, aluerakenteen taloudellisuuteen tai merkittävien ympäristöhaittojen välttämiseen.

[Valtioneuvosto päätti uusista valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 14.12.2017.](#) Päätös korvaa valtioneuvoston vuonna 2000 tekemän ja 2008 tarkistaman päätöksen valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. Uudistetut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tulivat voimaan 1.4.2018.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on jaettu viiteen eri asiakokonaisuuteen:

- Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- Tehokas liikennejärjestelmä
- Terveellinen ja turvallinen ympäristö
- Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Pohjois-Pohjanmaan maakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet 2040 (MAT) laadittiin kokonaismaakuntakaavan uudistamisen yhteydessä, eikä niitä avata tämän vaihemaakuntakaavatyön yhteydessä. Vaihemaakuntakaavan suhdetta VAT-sisältöön avataan kaavaselostuksen vaikutusten arvioinnissa.

3.2 Maakuntaohjelma

Maakuntaliiton toimivallan keskeisimmät välineet ovat maakuntaohjelma ja maakuntakaava. Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelma 2022–2025 hyväksyttiin maakuntavaltuustossa joulukuussa 2021. Pohjois-Pohjanmaata kehitetään maakuntaohjelman tavoitteiden mukaisesti ennakkoluulottomasti siten, että eri alojen ja aluetasojen yhteistyö syvenee ja voimavarat kootaan yhteen. Maakuntaohjelma perustuu maakuntastrategiaan, joka sisältää maakunnan kehittämisen tavoitteet, kuvaukset keskeisistä toimenpiteistä ja kärkihankkeista sekä tarkemmat rahoitussuunnitelmat (Kuva 3). Maakuntaohjelman tavoitteille on asetettu mittarit ja vaikuttavuustavoitteet. Tavoitteiden ja kärkihankkeiden toteutumista, toimenpiteitä ja niiden vaikutuksia seurataan laadullisen ja määrällisen seurannan kautta.

Maakuntaohjelman toimeenpanoprosessia kehitetään vastaamaan aluekehittämisen tilannekuvaa sekä valtion ja maakunnan välistä aluekehityskeskustelua. Toimeenpano sisältää toimijoiden välistä läheistä yhteistyötä, kumppanuutta, jossa kullakin toimijalla on oma merkittävä roolinsa. Yhteisen prosessin kautta muotoutunut aluekehittämisen arvoperusta oikeuttaa ja velvoittaa kaikkia maakunnan tulevaisuuden tekijöitä. Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma huoltovarmuus ja kokonaisturvallisuusteemoilla hyväksyttiin maakuntahallituksessa maaliskuussa 2024.

Kuva 3. Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelman 2022-2025 kärkiteemat, arvot ja visiot (Julkaisu A:65, PPL).

3.3 Pohjois-Pohjanmaan ilmastotiekartta

[Pohjois-Pohjanmaan ilmastotiekartta 2021–2030 Kohti hiilineutraalia Pohjois-Pohjanmaata](#) hyväksyttiin maakuntavaltuustossa 15.2.2021 (MKV § 22). Ilmastotavoitteiden toteutumiseen tarvitaan laajasti eri sektorien toimenpiteitä ja yhteistyötä. Ilmastotiekartassa on linjattu seitsemän kärkiteemaa ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen, yhteensä liki 130 toimenpidettä. Pohjois-Pohjanmaan ilmasto- ja energiatavoitteisiin kytketään vahvasti elinkeinoelämä, uudet elinkeinot ja liiketoimintamahdollisuudet. Ilmastotyön tavoitteiden toteutuminen vaatii sekä pitkän että lyhyen aikavälin toimia. Maankäytön ratkaisut ovat keskiössä pitkän aikavälin toimissa. Maankäytön päätehtävänä on eheän ja ekologisesti kestävän yhdyskunta- ja aluerakenteen tukeminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö. Ennakoivalla ja harkitulla maankäytön suunnittelulla vaikutetaan merkittävästi kasvihuonekaasupäästöjen vähenemiseen kaikilla päästösektoreilla. Pohjois-Pohjanmaan ilmastotiekartan 2021-2030 päivitys hyväksyttiin maakuntahallituksessa 19.8.2023 ([§ 131](#)). Pohjois-Pohjanmaan liiton koordinoima [ilmastotyötä ohjaava neuvottelukunta](#) kokoontui 6 kertaa päivitystyön aikana, ja käsitteli työtä huhtikuussa 2024. Työtä tehtiin tiiviisti Oulun Ammattikorkeakoulun koordinoiman Canemure-hankkeen (Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia) kanssa. [Linkki suomenkieliseen julkaisuun](#). Ilmastotiekartta 2.0 julkaistaan myöhemmin myös englanniksi ydinviesteineen. Maakunnan ilmastotyö jatkuu yhteistyöverkoston puitteissa ilmastotiekartassa määriteltyjen ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.

Ilmastotavoitteet ja niiden seuranta ovat osa uudistettavaa maakuntakaavaa. Ilmastotiekartan toimeenpano ja seuranta toteutetaan yhteistyössä. [POPilmasto](#)-hankkeessa luotu yhteistyöverkosto jatkaa toimintaansa. Työtä ohjaa [Pohjois-Pohjanmaan ilmastotyön neuvottelukunta](#). Tavoitteiden seurannassa hyödynnetään uusinta tietoa, kuten Suomen ympäristökeskuksen kunnille toimittamaa kasvihuonekaasupäästötietoa. Kuntien ja muiden toimijoiden verkostoitumista ja yhteistyötä on tarpeen edelleen tiivistää sekä

alueellisesti, kansallisesti että kansainvälisesti. [EU:n koheesiopolitiikka](#) ja hiilineutraalisuuteen liittyvät tavoitteet edellyttävät alueella vuoropuhelua ja varautumista, jotta tulevat rahoitusmahdollisuudet voidaan hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti.

Maakuntaohjelman 2022–2025 yhdeksi päätavoitteeksi on nostettu kestävästi kasvava ja kukoistava Pohjois-Pohjanmaa. Bio- ja kiertotalouteen perustuva uudistuminen ja innovaatiotoiminta, ilmastotavoitteet huomioiva maankäyttö ja vähäpäästöinen liikkuminen, kestävä energian tuotanto sekä maatalouden uudistuminen luovat edellytykset kestäväan kasvuun. Luonnonvaratoimialan hankkeiden vaikuttavuutta sekä maakunnallisen yhteistyön kehittämistä kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa edistetään yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa.

Vihreän siirtymän, bio- ja kiertotalouden sekä uusiutuvan energian toimintaedellytykset varmistetaan ennakoivalla maankäytöllä. Erillisselvityksiä tarvitaan vetytalouden edellytyksistä ja vaikutuksista maakunnan suunnitteluun sekä seudullisesti merkittävistä bio- ja kiertotalousalueiden tarpeista, jotta mahdollistetaan kehittyvien alojen toimintaedellytykset maakunnassa.

3.4 Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelu

[Pohjois-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma 2040](#) määrittää maakunnan liikennejärjestelmätyn tavoitteet ja toimenpiteet. Suunnitelma ohjaa maakunnallista liikennejärjestelmätyn uuden maakuntaohjelman, ilmastotiekartan, uudistettavana oleva Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategian (Pohjoisen liikennestrategia) sekä vuonna 2021 valtioneuvoston hyväksymän valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ([Liikenne12](#)) tavoitteiden mukaisesti. Suunnitelman päivitys on käynnissä, tavoitteellinen valmistumisaika on lokakuussa 2024.

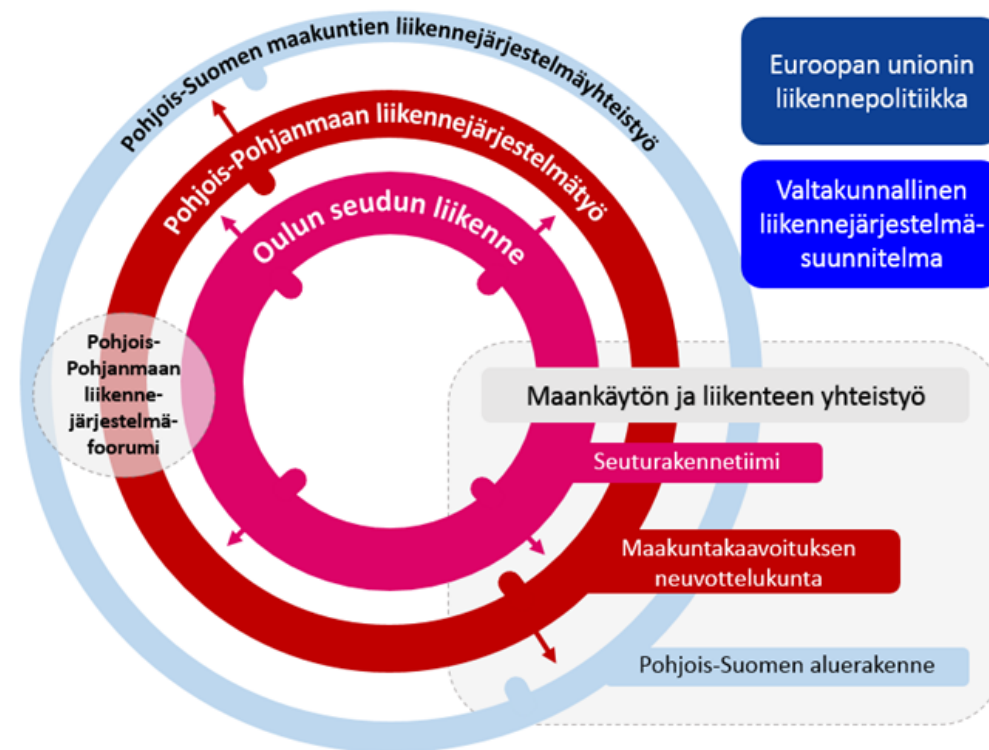
Logistics and Security of Supply. Hankkeen tavoitteena on vastata pohjoisen alueen tulevaisuuden investointipotentialin toteutumiseen sekä liikenteeseen ja logistiikkaan liittyvän teknologian kehittymisen mahdollisuuksiin. Pohjois-Pohjanmaan liitto on hankkeessa mukana yhdessä pohjoisten alueiden kanssa Suomesta, Ruotsista Norjasta. Liitto osallistuu Pohjois-Suomen lentoliikenteen kehittämissyhteistyöhön, jonka tavoitteet perustuvat Pohjois-Suomen yhteisiin tavoitteisiin ja kehityskohteisiin.

3.5 Oulun kaupunkiseudun maankäytön ja liikenteen tavoitteet

Kaupunkiseutuja ja alueellisia keskuksia on tarpeen kehittää kuntarajat ylittävällä strategisella maankäytön ja kestävä liikunnan suunnittelulla. Suurten kaupunkiseutujen merkitys ilmastotyössä on merkittävä. Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistuu kaupunkiseututyöhön aktiivisesti mm. Oulun seudun liikenteen johtoryhmän ja alueen kuntakaavoittajista ja Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen edustajista koostuvan seuturakennetiimin kautta.

Oulun seudun liikennejärjestelmätyö nivoutuu maakunnalliseen ja valtakunnalliseen liikennejärjestelmätyöhön (Kuva 4). *Oulun seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma 2040* hyväksyttiin keväällä 2040 seudun kunnissa. Suunnitelma linjaa tulevaisuuden liikennejärjestelmää Hailuodossa, Iissä, Kempeleessä, Limingassa, Muhoksella, Oulussa ja Tyrnävällä.

Maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus (*MAL-sopimus*) on valtion ja suurten kaupunkiseutujen yhteistyön väline. Sopimuksessa Oulun kaupunkiseudun kunnat, maakunnan liitto ja valtio-osapuoli määrittävät yhteisen tahtotilan seudun kehittämisestä 12-vuotiselle MAL-sopimuskaudelle. Tavoitteiden toteuttamiseksi määritellään hallituskausittain päivitettävät toimenpiteet eli kehityspolku ja konkreettiset toimenpiteet. *Oulun seudun kehityskuva 2030+* laatiminen on kirjattu syksyllä 2020 hyväksytyyn MAL-sopimuksen toimenpiteisiin.

Kuva 4. Liikennejärjestelmätyö Pohjois-Pohjanmaalla on aktiivista ja kiinteässä yhteydessä maankäytön suunnitteluun.

Kehityskuva valmistui vuoden 2021 lopussa ja on hyväksytty alueen kunnissa. Kehityskuva on visiotason tavoitesuunnitelma, jossa luodaan tulevaisuuden kuva Oulun seudusta (<https://www.ouka.fi/kehityskuva>). Keskeisiä teemoja ovat maankäyttö ja asuminen, logistiikka ja liikenne, palvelut ja elinkeinot sekä matkailu ja virkistys seudullisesta näkökulmasta. Kehityskuva 2030+ jatkotyönä on vuoden 2023 aikana valmistunut *Oulun Seudun Matkailun Masterplan*. Seudun virkistys- ja vapaa-ajansuunnitelman (VIVA) päivitystyö on valmisteilla. Uuden MAL-sopimuskauden 2024-2027 neuvottelut ovat allekirjoitusvaiheessa.

4 Suunnittelun sisältö ja selvitykset

4.1 Energia- ja ilmastovaihemaaakuntakaavan keskeiset teemat

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin (MRL 9 §). Energia- ja ilmastovaihemaaakuntakaavan laatimisen tukena käytetään useita valmiita Pohjois-Pohjanmaan liiton tai muiden alueen kehittämiseen vaikuttavien ja osallistuvien tahojen laatimia selvityksiä. Niiden lisäksi kaavaprosessin yhteydessä on tarvetta laatia myös uusia selvityksiä sillä tarkkuudella kuin maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä kaavana edellyttää.

Pohjois-Pohjanmaan ilmastomaaakuntakaavan lähtötilanne on hyvä. Tietoa ja selvitysaineistoa maakuntakaavatyöhön saadaan uuteen maakuntaohjelmaan tehdystä laajasta ennakointityöstä sekä POPilmasto-hankkeen tuottamasta maakunnan ilmastotiekartasta sekä uusista selvityksistä. Merialuesuunnitelman tietopohjasta otetaan maan ja meren vuorovaikutukseen vaikuttavia kokonaisuuksia. Merkittävänä ja ajankohtaisena teemana maakuntakaavatyössä tarkastellaan maakunnan tuulivoiman, sähköverkon ja viherrakenteen kokonaisuutta maakunnallisen tuulivoiman kehittämishankkeen (TUULI-hanke) pohjalta.

Liikennejärjestelmätyön ja liikenneverkon suunnittelun kautta saadaan jatkuvasti päivittyvää selvitystietoa liikkumisen tarpeista. Alue- ja yhdyskuntarakenteen osalta laaja maakunta, harva asutus, ja pitkät etäisyydet aiheuttavat liikkumistarvetta. Yhdyskuntarakenteen eheyttämistä tavoitellaan sovittamalla yhteen maankäytön, asumisen ja liikenteen tarpeet. Saavutettavuuden ja monipaikkaisuuden kannalta merkittävää on maakuntaliiton pitkäaikainen työ laajakaistayhteyksien mahdollistamiseksi.

Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaaakuntakaavassa keskitytään seuraaviin sisältöihin (Kuva 5):

- Energiatuotanto, varastointi ja siirto
- Viherrakenne, ekosysteemipalveluiden tarkastelu
- Aluerakenne ja saavutettavuus
- Liikennejärjestelmää koskevat päivitykset
- Energiaturroksen vaikutukset maankäytön suunnitteluun
- Ilmastovaikutusten arvioinnin kehittäminen

4.2 Muita kaavaprosessin aikana tarkasteltavia kokonaisuuksia

Alla on lueteltu energia- ja ilmastovaihemaaakuntakaavassa tarkasteltavia muita sisältöjä:

- Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ([VAMA 2021](#), Valtioneuvosto 18.11.2021)
- Pohjavesialueiden luokitus- ja rajausmuutosten ajantasaistaminen (3. vaihemaaakuntakaavassa esitettiin 9.3.2018 ennen voimaan tulleet uudet rajaukset, ympäristöhallinnon pohjavesitietojärjestelmä POVET)
- Perinnebiotooppien päivitys (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen toimittama aineisto)
- Suomen ensimmäisen merialuesuunnitelman ([MSP](#)) selvityspohja, maan ja meren vuorovaikutus
- Matkailu ja virkistys (viherrakenne- ja ekosysteemipalveluselvityksen tulokset, Oulun seudun lähivirkistysverkkoselvitys / MAL-sopimus, Oulun seudun Kehityskuva 2030+ ja Matkailun Masterplan)
- Porotalouden ja muun maankäytön keskinäinen tarkastelu poronhoitolain mukaisesti (PHL 848/1990)
- Puolustusvoimien alueet, mahdolliset päivitykset työneuvotteluiden kautta
- Valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet ([VARK](#)), mikäli Museoviraston selvitys valmistuu ja se hyväksytään valtioneuvostossa.

Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmasto- vaihemaakuntakaavan keskeiset teemat

Energiantuotanto, varastointi ja siirto

Maa- ja merituulivoima, vetytalous, aurinko, sähkönsiirto
EMMI-hanke, TP 1 (MAKO), TUULI-hanke

Viherrakenne ja ekosysteemipalvelut

TUULI-hanke, Natura-alueiden suojeluperusteet / tv-
alueet ja suojelualueiden ekologinen verkosto -selvitys

Aluerakenne ja saavutettavuus

Kansallinen alueidenkäytön kehityskuvatyö (YM)
Pohjois-Pohjanmaan aluerakenne 2050 (MAKO)

Liikennejärjestelmä

Liikennepuolta koskevat hankesuunnitelmat ja selvitykset
Pohjois-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma

Energiamurros ja maankäyttö

EMMI-hanke, TP 1 Uusiutuvan energiantuotannon ja siihen
kytkeytyvän vihreän vetytalouden mahdollisuudet ja maankäytön
reunaehdot Pohjois-Pohjanmaalla (vetypotentiaali, aurinkoenergia)

Ilmastovaikutusten arviointi

EMMI-hanke, TP 2 Maankäytön ilmastovaikutusten arviointi
Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa
(tuulivoiman elinkaari-vaikutukset, aurinkovoiman yleistarkastelu)

Kuva 5. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan keskeiset teemat ja taustaselvitykset.

Tässä maakuntakaavassa ei avata 2. vaihemaakuntakaavassa käsiteltyä kulttuuriympäristöjen tarkastelua eikä energiakokonaisuuden osalta 1. ja 3. vaihemaakuntakaavassa perusteellisesti selvitettyjä suoalueita tai turvetuotantoa, joka on suuressa murroksessa Suomen ilmastotavoitteiden seurauksena. Niitä käsitellään resurssien puitteissa tulevilla maakuntakaavaprosesseissa, samoin maa-ainesten saatavuutta suhteessa maakunnan tuulivoimarakentamiseen ja seudullisia ampumarata-alueita (Muhos-Utajärvi).

4.3 Pohjois-Pohjanmaan aluerakenteen tarkastelu

Maakunnan tulevaisuuden aluerakennetarkastelu tehdään uuden maakuntakaavaan valmistelun yhteydessä rinnan ympäristöministeriön vetämän kansallisen alueidenkäytön kehityskuvatyön kanssa.

[Alueidenkäytön kehityskuva](#) on työkalu, joka tuottaa tietoa Suomen alue- ja yhdyskuntarakenteen nykytilasta ja tulevaisuudesta. Kansallisen kehityskuvan luonnos oli kommenttikierroksella kesällä 2023, ja se on viimeisteltävänä ministeriössä. Jatkuvasti ylläpidettävien tilanne- ja tulevaisuuskuvan lisäksi hallituskauden viimeisenä vuotena julkaistaan kehittämiskuva, johon kootaan kehitysehdotukset seuraavaa hallitusohjelmaa varten. Pohjois-Pohjanmaan liitto on osallistunut aktiivisesti työpajoihin ja tuottaa lähtötietoa maakunnasta.

[Pohjois-Pohjanmaan tavoiteltava aluerakenne 2050](#) valmisteltiin yhdessä sidosryhmien kanssa, ja maakuntahallitus hyväksyi aluerakenneaineiston 15.4.2024 (§ 127). Tarkasteltavat teemat ovat: väestön kehitys ja keskukset, saavutettavuus, palvelurakenne, elinkeinorakenne ja investoinnit, energia, kehityskäytävät ja -vyöhykkeet sekä luonnon monimuotoisuus ja hyvinvoinnin aluerakenne (ihmisen elinympäristö).

Pohjois-Pohjanmaan 417 000 asukkaasta (6/2023 416 800) yli 60 prosenttia asuu Oulun seudulla ja väestön siirtyminen kaupunkiseudulle näyttää jatkuvan. Oulun seudun kehitys on ensiarvoisen tärkeää koko

Pohjois-Pohjois-Suomen toiminnalle ja taloudelle, mutta maakunnassa tarvitaan aluerakenteen määrätietoista suunnittelua ja kehittämistä myös muiden kaupunkiseutujen- Raahen seudun, Pyhä- ja Kalajokilaakson ja Koillismaan – osalta, pohjaten niiden omiin vahvuuksiin. Etenkin luonnonvaroihin perustuvien investointien ja niihin liittyvien ratkaisujen, monipaikkaisuuden ja palvelurakennemuutosten vaikutukset aluerakenteeseen sekä maakunnan eri osien vetovoimaisuuteen on tärkeä tunnistaa. Myös matkailuun tehdään investointeja kaikissa maakunnan matkailukeskuksissa. Aluekehittäminen on verkostotyötä, jossa lisäarvo syntyy eri tahojen antamasta panoksesta. Alueiden erilainen ja profiloitunut väestö-, elinkeino- ja osaamisrakenne pehmentää talouden heilahteluja ja mahdollistaa muuttoliikkeen maakunnan sisällä, jolloin työmarkkinoista tulee joustavammat. Verkostomainen rakenne ei korosta rajoja tai hierarkiaa vaan luontevaa yhteistyötä. Seutukaupunkiverkoston avulla siihen kuuluvat kaupungit ovat profiloineet omia vahvuuksiaan. Aluekehittämistoimia tulee kohdentaa mahdollisimman joustavasti ja tarvelähtöisesti, alueiden rakenteelliset ja toiminnalliset eroavaisuudet huomioiden.

4.4 Energiantuotanto ja -siirto, viherrakenne ja ekosysteemipalvelut (TUULI-hanke)

Kestävä tuulivoimarakentaminen Pohjois-Pohjanmaalla-hanke toteutettiin 1.6.2020–30.4.2023 välisenä aikana. [TUULI-hankkeessa](#) on valmistunut useita tuulivoimatuotantoa ja sijoittamista koskevia taustaselvityksiä kuten linnuston päämuuttoreitin päivitysselvitys, viherrakenne- ja ekosysteemipalveluselvitys, susireviiriselvitys ja sähkönsiirtoselvitys. TUULI-hankkeen sijainninhjausmalli valmistui kesäkuussa 2022 ja sen tulokset ovat olleet kaavaluonnoksen maakuntakaavakartalla ja muissa kaava-asiakirjoissa esitettävän tuulivoimaohjauksen lähtökohtina. Sijainninhjausmallissa seudullisesti merkittävän tuulivoima-alueen alarajana on pidetty yhtenäistä seitsemän neliökilometrin

(7 km²) aluetta, jolle mahtuu 7 tai enemmän tuulivoimaloita. Vaihemaakuntakaavan laatimisen tueksi on ehdotusvaiheessa laadittu ja hyväksytty maakotkaselvitys (MKH 13.2.2023) ja maisemaselvitys (MKH 8.5.2023), jotka ovat tuoneet osaltaan taustatietoa maakuntakaavan yhteisvaikutusten arviointiin. Maakuntakaavan ehdotusvaiheessa on toteutettu Natura-alueita koskeva selvitys, jossa on tarkasteltu Pohjois-Pohjanmaan Natura-alueille tuulivoimarakentamisesta kohdistuvia vaikutuksia ja Natura-alueiden ulkopuolisten suojelualueiden ekologista verkostoa.

Maakuntakaavan selvityksiä on hyödynnetty laajasti jäsenkuntien kuntakaavoituksessa. Monisyisen kaavaprosessia edeltävän sekä kaavan aikaisen vuorovaikutuksen jälkeen maakunnan jäsenkunnissa ja eri toimijoilla on samat pelisäännöt ja kaikkien on mahdollista sitoutua yhteisiin periaatteisiin ja suunnittelumääräyksiin.

Pohjois-Pohjanmaan liitossa valmistui talvella 2023 selvitys tuulivoiman aluetaloudellisista vaikutuksista Pohjois-Pohjanmaan tuulivoimaosaamisen kehittäminen-hankkeessa. Hankkeessa selvitettiin tuulivoiman talous- ja työllisyysvaikutusten alueellista kohdentumista maakunnassa ja analysoitiin tuulivoiman roolia osana laajempaa energiamurrosta ja vihreää siirtymää. Hankkeen loppuseminaari järjestettiin 27.1.2023, webinaarin tallenne löytyy liiton nettisivuilta ja tulokset seuraavista linkeistä:

Käännekohta t&k Oy / <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/wp-content/uploads/2023/01/B111.pdf>

Spring Advisor / <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/wp-content/uploads/2023/02/Spring-Advisor-Pohjois-Pohjanmaan-liitto-Tuuliklusteri-27-01-2023-.pdf>

4.5 Energiamurroksen vaikutukset maankäytön suunnitteluun

Maakunnan ilmastotyö jatkuu hankkeen aikana luodun yhteistyöverkoston puitteissa ilmastotiekartassa määriteltyjen ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Maakuntaohjelman 2022–2025 yhdeksi päätavoitteeksi on nostettu kestävästi kasvava ja kukoistava Pohjois-Pohjanmaa. Bio- ja kiertotalouteen perustuva uudistuminen ja innovaatiotoiminta, ilmastotavoitteet huomioiva maankäyttö ja vähäpäästöinen liikkuminen, kestävä energian tuotanto sekä maatalouden uudistuminen luovat edellytykset kestäväan kasvuun. Luonnonvaratoimialan hankkeiden vaikuttavuutta sekä maakunnallisen yhteistyön kehittämistä kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa edistetään yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Vihreän siirtymän, bio- ja kiertotalouden sekä uusiutuvan energian toimintaedellytykset varmistetaan ennakoivalla maankäytöllä.

Erilliselvityksiä tarvitaan vetytalouden edellytyksistä ja vaikutuksista maakunnan suunnitteluun sekä seudullisesti merkittävistä bio- ja kiertotalousalueiden tarpeista, jotta mahdollistetaan kehittyvien alojen toimintaedellytykset maakunnassa. Teeman yksi kärkihanke [Pohjois-Pohjanmaan energiamurros ja ilmastovaikutusten arviointi maakuntakaavassa \(EMMI-hanke\)](#) tuotti selvitystietoa energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavalle. Ensimmäisessä työpaketissa selvitettiin uusiutuvan energiatuotannon ja siihen kytkeytyvän vihreän vetytalouden mahdollisuuksia ja maankäytön reunaehtoja Pohjois-Pohjanmaalla. Jälkimmäisessä EMMI-työpaketissa selvitettiin Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan tuulivoimatuotannon ja sähkönsiirron ilmastovaikutukset tuulivoimahankkeen koko elinkaaren ajalta, sekä yleisellä tasolla aurinkovoiman ilmastovaikutukset eri maankäyttömuodoilla. Työpaketti 2 valmistui helmikuussa 2024, ja sen tulokset ovat käytössä Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan julkisen kuulemisen aineistossa syksyllä 2024.

5 Vaikutusten arviointi

5.1 Vaikutusten arvioinnin tarkoitus ja eteneminen maakuntakaavassa

Vaikutusten arviointi on olennainen osa kaavoitusta ja se perustuu aina riittäviin, kaavan sisältöä taustoittaviin selvityksiin. Vaikutuksia koskevaa tietoa tuotetaan ja hyödynnetään koko kaavaprosessin ajan. Maakuntakaavan vaikutusten arvioinnin tarkoituksena on tuottaa kaavan valmistelun ja siihen liittyvän vuorovaikutuksen ja päätöksenteon tarvitsemää tietoa. Arviointi tuottaa tietoa maankäytössä tapahtuvista muutoksista sekä aiheutuvista myönteisistä ja kielteisistä vaikutuksista suunnitelman mahdollistaman toiminnan toteutuessa. Vaikutusten arviointi myös tukee parhaan mahdollisen suunnitteluratkaisun löytämistä ja edistää siten kaavalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Vaikutuksia arvioidaan kaavoitusta palvelevien selvitysten laadinnan yhteydessä sekä osana kaavan valmistelua. Vaikutusten arviointi kuvataan kaavaselostuksessa ja tuulivoima-alueiden osalta selostuksen liitteenä olevissa kohdekuvauksissa.

Kaavan laatija, Pohjois-Pohjanmaan liitossa suunnittelun ja osaamisen vastuualue, on vastuussa vaikutusten arvioinnista. Arvioinnin tukena käytetään tarpeen mukaan ulkopuolisia asiantuntijoita ja suuremmat kokonaisuudet hankkeistetaan. Vaikutusten arviointimenetelmänä käytetään suunnitteluaineistoon perustuvia asiantuntija-arvioita, työpajoja sekä erillisselvityksistä ja YVA-menettelyistä saatavia tietoja. Vaikutusarviointien täydentämisestä sovitaan viranomais- ja yhteistyötahojen neuvotteluissa. Vaikutusten arviointi on keskeinen osa vuorovaikutteista suunnittelua ja siihen voi vaikuttaa maakuntakaavan valmistelun eri vaiheissa. Kaavoituksen osallisilla on mahdollisuus osallistua vaikutusten arviointiin kaavan valmisteluun liittyvien vuorovaikutusmenettelyjen kautta. Kaavaprosessin kuluessa saadun palautteen perusteella arviointia tarkennetaan ja tarvittaessa suunnataan uudelleen.

5.2 Arvioitavat vaikutukset

Vaikutusten arvioinnista ja selvitysten laatimisesta maankäytön suunnittelun yhteydessä säädetään Suomen maankäyttö- ja rakennuslaissa sekä asetuksessa. Vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa (MRL 9§):

Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Tarkempia säännöksiä kaavan vaikutusten selvittämisestä ja hankkeesta vastaavan velvollisuudesta toimittaa tietoja viranomaisille sekä viranomaisten tehtävistä ja yhteistyöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa (MRA 1§):
*Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 9 §:ssä tarkoitettuja kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen **merkittävät** välittömät ja välilliset vaikutukset:*

- 1. ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön;*
- 2. maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;*
- 3. kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;*
- 4. alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen*

5. kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuri- perintöön ja rakennettuun ympäristöön;
6. elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittämiseen.

Maakuntakaavaratkaisun suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin ja maakuntakaavan sisältövaatimusten (MRL 28§) toteutuminen arvioidaan kaavaprosessin aikana. Energia- ja ilmastovaihemaakuntaavan tausta-aineistoksi valmistui keväällä 2024 selvitys: Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava, Natura 2000-verkoston kohdistuvien riskien tunnistaminen, jossa on tarkasteltu Natura-alueille ja -verkostolle Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan viranomaisehdotuksen mukaisesta kaavaratkaisusta aiheutuvia potentiaalisia riskejä.

Maakuntakaavan toteuttamisen vaikutukset arvioidaan maankäyttömuodoittain, merkintä- ja määräyskohtaisesti. Lisäksi arvioidaan kaavan kokonaisvaikutukset sekä tarpeen mukaan yksittäisten aluevarausten vaikutukset aluekohtaisesti. Vaikutusten arviointi kulkee täydentyvästi läpi koko kaavan valmisteluprosessin. Tärkeänä osatehtävänä on selvittää ja vertailla mahdollisten vaihtoehtoisten ratkaisujen vaikutuksia. Arvioinnissa keskitytään erityisesti niihin kaavan osaratkaisuihin, joihin liittyy **olennaisia maankäytön muutoksia ja merkittäviä vaikutuksia olevaan tilanteeseen ja voimassa oleviin kaavoihin nähden maakuntakaavamerkinnän mahdollistaman toiminnan toteutuessa**. Kaavan välittömät vaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti Pohjois-Pohjanmaan maakunnan alueelle. Vaikutuksia arvioidaan ensisijaisesti maakunnan tasolla. Myös maakuntarajat ylittävät olennaiset vaikutukset arvioidaan. Arvioinnin tulokset dokumentoidaan erillisinä vaikutus selvityksinä ja osana kaavaselostusta.

Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa paneudutaan uutena kokonaisuutena ilmastovaikutusten arviointiin (EMMI-hankkeen työpaketti 2). Tuulivoiman seudullisesti merkittävien tv-alueiden vaikutusten arvioinnin periaatteet esitetään kaavaselostuksessa ja tarkemmin kaavaselostuksen liitteenä olevien kohdekuvausten yhteydessä.

6 Maakuntakaavan vuorovaikutus ja päätöksenteko

6.1 Vuorovaikutus ja yhteistyö

Tarkemmat säännökset kaavoitusmenettelystä ja vuorovaikutuksesta ovat maankäyttö- ja rakennuslain 8 luvussa (MRL 62 §- 67 §). Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastomaakuntakaavan lakisääteisen vuorovaikutuksen pääkohdat on esitetty tämän osallistumis- ja arviointisuunnitelman viimeisellä sivulla kohdassa 7.3 Aikataulu.

Muusta yhteistyöstä maakuntakaavaa laadittaessa säädetään asetuksen puolella (MRA 8 §, 895/1999): Maakunnan liiton on maakuntakaavaa laadittaessa oltava tarpeellisessa määrin yhteistyössä asianomaisten kuntien, valtion viranomaisten ja muiden maakuntakaavoituksen kannalta keskeisten tahojen kanssa. Valtakunnallisesti merkittävässä asioissa on oltava yhteydessä ympäristöministeriöön ja niihin ministeriöihin, joita asia koskee.

Kaikki kannanotot kirjataan Pohjois-Pohjanmaan liiton asianhallintaohjelmaan. Kuulemisten aikana saatu palaute ja siihen annetut vastineet käsitellään maakuntahallituksessa. Vastineista ilmenee palautteen käsittely ja vaikutus maakuntakaavan suunnitteluun. Vaikuttamisen mahdollisuudet ovat suurimmat kaavaprosessin alkuvaiheessa, etenkin valmisteluvaiheessa kaavaluonnoksen kuulemisen aikaan.

Maakunnan liiton on tiedotettava alueensa kunnille vireillä olevista suunnitelmistaan ja muista kuntien alueiden käytön suunnitteluun, rakennettuun ympäristöön ja rakentamisen ohjaukseen vaikuttavista toimenpiteistä.

Kaavaprosessin edetessä ehdotusvaiheeseen kaavaratkaisut ovat hioutuneet suunnittelutyön ja vuorovaikutuksen kautta siten, että kaavan on mahdollista edetä hyväksymisvaiheeseen.

Mikäli ehdotusvaiheen kuulemisessa saadun palautteen (muistutukset) kautta päätöksenteossa joudutaan tekemään merkittäviä muutoksia kaavakartalle tai kaavamerkintöihin ja-määräyksiin, kaavaehdotus on asetettava uudelleen nähtäville (MRA 32 §).

6.2 Päätöksenteko

Maakunnan suunnittelusta säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 4 luvussa (MRL 25 §- 34 §) sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksen luvussa 2 (MRA 8 §- 15 §).

Pohjois-Pohjanmaan liiton hallintosäännön mukaan maakuntahallitus päättää maakuntakaavan laadinnan vireillepanosta, laadinnan yhteydessä saatuihin lausuntoihin, mielipiteisiin ja muistutuksiin annettavista vastineista sekä alueiden käyttöä koskevista lausunnoista. (Maakuntavaltuusto 11.12.2023 § 25, IV Luku, 12 §, kohta 6).

Maakuntakaavan hyväksyy maakunnan liiton ylin päättävä toimielin (MRL 31 §) eli maakuntavaltuusto. Pohjois-Pohjanmaan maakuntavaltuusto käsittelee maakuntakaavan nähtävillä olleen ehdotusaineiston hyväksymisen maakuntahallituksen esityksestä. Päätöksen tiedoksiannosta kunnan jäsenelle säädetään kuntalaissa (KuL 140 §). Kunnan jäsenen ja 137 §:n 2 momentissa tarkoitetun kunnan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Kunnallisvalitus on tehtävä 30 päivän kuluessa tiedoksisäännöstä (KuL 138 §).

Maakuntakaavan hyväksymistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin kuntalaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. (MRL 188 §).

6.3 Osalliset

Vuorovaikutuksesta ja kaavoituksesta tiedottamisesta säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL 6 § ja 62 §):

Kaavaa valmisteltaessa on oltava vuorovaikutuksessa niiden henkilöiden ja yhteisöjen kanssa, joiden oloihin tai etuihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Kaavoja valmistelevien viranomaisten on tiedotettava kaavoituksesta sillä tavoin, että niillä, joita asia koskee, on mahdollisuus seurata kaavoitusta ja vaikuttaa siihen.

Kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehtoista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (osallinen), on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta.

Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihekaavun osalliset on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastomaakuntakaavan osalliset ja osallistuminen.

Tahot	Osalliset	Osallistuminen
Maanomistajat ja maaomaisuuden haltijat.	Yksityiset maanomistajat, yhteismetsät, muut maakuntakaava-alueen ja siihen rajoittuvien alueiden maanomistajat ja maaomaisuuden haltijat	Kommentit OAS:sta, tavoitteista ja valmisteluaineistosta. Mielipiteet kaavaluonnoksesta ja muistutukset kaavaehdotuksesta kuulemisaikana.
Ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa (MRL 6 §).	Kaavan vaikutusalueen asukkaat ja kyläyhdistykset, tonttien vuokralaiset, yritykset ja niiden työntekijät, laitokset ja niiden käyttäjät ja työntekijät, elinkeinojen harjoittajat, matkailijat Aluesähköverkkoyhtiöt, energia-, vesihuolto- ja jätehuoltolaitokset	Kommentit OAS:sta, tavoitteista ja valmisteluaineistosta. Mielipiteet ja lausunnot kaavaluonnoksesta valmisteluvaiheessa ja muistutusmahdollisuus ehdotuksesta julkisen kuulemisen aikana.
Viranomaiset ja muut vastaavat julkiset tahot.	Pohjois-Pohjanmaan liiton jäsenkunnat ja alueen seutukunnat Pohjois-Pohjanmaan naapurimaakuntien maakuntaliitot Valtion keskushallinnon viranomaiset, ministeriöt, Pohjois-Suomen AVI ja muut valtion aluehallinnon viranomaiset Pohjois-Pohjanmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus (ELY), naapurimaakuntien ELY-keskukset Museovirasto, Oulun museo- ja tiedekeskus / Pohjois-Pohjanmaan museo Väylävirasto, Traficom, Finavia, Ilmatieteen laitos (FMI) Puolustusvoimien pääesikunta, Logistiikkalaitoksen 3. logistiikkarykmentti, Rajavartiolaitos Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES), Säteilyturvakeskus (STUK), Geologian tutkimuskeskus (GTK) Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos Suomen Metsäkeskus Pohjois-Pohjanmaa, Metsähallitus Paliskuntain yhdistys, Huoltovarmuuskeskus (HVK) Fingrid Oyj, Gasgrid Finland, Suomen Erillisverkot Oy	Kommentit OAS:sta, tavoitteista ja valmisteluaineistosta. Mielipiteet kaavaluonnoksesta ja muistutukset kaavaehdotuksesta kuulemisaikana. Maankäyttö- ja rakennuslain sekä asetuksen (MRL, MRA 11 §) mukaiset viranomaisneuvottelut valmistelu- ja ehdotusvaiheissa. Lausunnot valmistelu- ja ehdotusaineistosta sekä muistutusmahdollisuus ehdotuksesta julkisen kuulemisen aikana. Muu tarvittava viranomaisyhteistyö kaavaprosessin aikana.
Yhdistykset, yhteisöt ja edunvalvontajärjestöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään.	Maanmittauslaitos, Luonnonvarakeskus (Luke) Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri ry, Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys, Luonto-Liiton Pohjois-Suomen piiri, BirdLife Suomi ry Suunnittelualueen paliskunnat ProAgria Oulu, MTK Pohjois-Suomi ja MTK Keski-Pohjanmaa Suomen Tuulivoimayhdistys ry, Bioenergia ry Oulun Kauppakamari, Pohjois-Pohjanmaan yrittäjät, Keski-Pohjanmaan yrittäjät, alueen matkailuyhdistykset Pohjois-Pohjanmaan Kylät ry Pohjois-Pohjanmaan reserviläispiiri ry, Pohjois-Pohjanmaan reserviupseeripiiri ry Suomen Riistakeskus Pohjois-Pohjanmaa, Suomen metsästäjäliitto Oulun piiri, Suomen ampumaurheiluliitto Suomen Latu, Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry, Keski-Pohjanmaan Liikunta- ja Urheilu ry	Kommentit OAS:sta, tavoitteista ja valmisteluaineistosta. Mielipiteet ja lausunnot kaavaluonnoksesta valmisteluvaiheessa ja muistutusmahdollisuus ehdotuksesta julkisen kuulemisen aikana. Tarvittaessa kaavaprosessin aikana käydään työneuvotteluita kaavan osallisten ja intressiryhmien kanssa.

7 Maakuntakaavan vaiheet ja tiedottaminen

7.1 Viestintä ja tiedottaminen

Ilmastomaakuntakaavan vaiheista, sisällöstä ja julkisista kuulemisvaiheista sekä mahdollisuuksista palautteen antamiseen tiedotetaan seuraavilla tavoilla:

- ilmoituksina, tiedotteina ja artikkeleina alueellisissa sanomalehdissä
- virallisina kuulutuksina Pohjois-Pohjanmaan liiton ja jäsenkuntien ilmoitustauluilla
- Pohjois-Pohjanmaan liiton kotisivuilla
- kuntien kaavoituskatsauksien yhteydessä
- vaihemaakuntakaavan valmisteluaineisto ja selvitykset löytyvät koko kaavoitusprosessin ajan Pohjois-Pohjanmaan liiton kotisivuilla osoitteessa www.pohjois-pohjanmaa.fi/ilmastomaakuntakaava.

Viralliset kuulutukset julkaistaan keskitetysti liiton käyttämissä maakunnallisissa ja alueellisissa ilmoituslehdissä (liiton voimassa olevalla päätöksellä Kaleva, Kalajokilaakso, Koillissanomat, Raahen Seutu). Kaavaprosessin kuluessa järjestetään tarpeen mukaan myös alueellisia ja eri sidosryhmille suunnattuja vuorovaikutustilaisuuksia osallistumismahdollisuuksien laajentamiseksi. Tilaisuuksia on järjestetty jo selvityshankkeiden yhteydessä.

Maakuntakaavoitustyötä tukemaan ja maakunnan kuntien keskinäistä yhteydenpitoa edistämään on nimetty jäsenkuntien kaavoituksesta vastaavista viranhaltijoista koostuva maakuntakaavoituksen neuvottelukunta, jolle esiteltiin maakuntakaavan alustavia teemoja toukokuussa 2021. Vaihemaakuntakaavoitusta taustoittavia TUULI- ja EMMI-hankkeita esitellään ja keskustelutetaan neuvottelukunnassa

niiden edetessä, samoin energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan sisältöä. Ympäristöministeriön kanssa pidetään työneuvottelu ennen viranomaisvaiheen lausuntokierrosta.

7.2 Yhteystiedot

Maakuntakaavan laatii Pohjois-Pohjanmaan liiton suunnittelun ja osaamisen vastuualue.

Yhteyshenkilöinä toimivat:

Suunnittelujohtaja Markus Erkkilä (25.4.2022 alkaen), p. 040 685 4045

Kaavoituspäällikkö Mari Kuukasjärvi, p. 040 685 4015

Strategiapäällikkö Ilpo Tapaninen, p. 050 301 7546

Aluesuunnitteluasiantuntija Sari Pulkka, p. 040 685 4037

Erytisasiantuntija Ari Näpänkangas, p. 050 433 3950

Erytisasiantuntija Ritva Isomäki, p. 040 685 4026

Erytisasiantuntija Auli Suorsa, p. 050 386 8443

Maakunta-arkkitehti Kirsti Reskalenko p. 040 685 4030

Maakuntainsinööri Lauri Romppainen, p. 040 685 4021

Maankäyttöpäällikkö Rauno Malinen, p. 050 433 0306

Tutkimus- ja kehittämispäällikkö Mikko Väisänen, p. 050 336 6524

Ympäristöpäällikkö Erika Kylmänen, p. 040 685 4041

Pohjois-Pohjanmaan liitto, Poratie 5, 90140 Oulu

Kirjaamo: kirjaamo@pohjois-pohjanmaa.fi

Liiton verkkosivut: www.pohjois-pohjanmaa.fi

Henkilöstön sähköpostiosoitteet: etunimi.sukunimi@pohjois-pohjanmaa.fi

7.3 Aikataulu

Pohjois-Pohjanmaan ilmastomaakuntakaavan tavoiteaikataulu on esitetty seuraavalla sivulla.

POHJOIS-POHJANMAAN ENERGIA- JA ILMASTOVAIHEMAAKUNTAKAAVATYÖN TAVOITEAIKATAULU

SELITTEITÄ:

MRL = Maankäyttö- ja rakennuslaki

MRA = Maankäyttö- ja rakennusasetus

PPL = Pohjois-Pohjanmaan liitto

S&OS = maakunnan suunnittelu ja osaaminen vastuualue

MK-liitto = maakuntaliitto

MKH = Maakuntahallitus

MKV = Maakuntavaltuusto

LV = lainvoimaisuus

P-S-HaO = Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

KHO = Korkein hallinto-oikeus

Valmisteluvaihe / PPL, S&OS	Lakipykälät (MRL ja MRA)	Päätöksenteko liitossa	Nähtävilläoloajat ja alustava aikataulus	
Aloitustavaihe: Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) - Julkinen kuuleminen - Viranomaisneuvottelu (VON-1)	MRL 63 §, MRA 8 §, MRA 15 § (OAS)	MKH 11.10.2021 § 129	22.10.-3.12.2021	KAAVAN VAIKUTUSTEN ARVIOINTIA (MRL 9 §, MRA 1 §)
	Vastineet (valmistelu S&OS)	MKH 14.3.2022 § 38		
	MRL 66 §, MRA 11 § (VON-1)	OAS, kuulemis palaute	6.4.2022 ←MKH/vast.	
Valmisteluvaihe: Kaavaluonnos nähtävillä - Julkinen kuuleminen	MRL 62 § MRA 30 § Mielenpitoet, lausunnot	MKH 21.6.2022 § 97	8.8.-23.9.2022	
	Palautekooste ja yleisvastine > Vastineet	MKH 13.2.2023 § 129 > hyv. MKH 5.6.2023 § 90		
Ehdotustavaiheen lausunnot: viranomaiset, MK-liitot, kunnat - Viranomaisneuvottelu (VON-2)	MRA 13 § (ei julkinen kuuleminen)	MKH 19.12.2023 § 178	10.1.-23.2.2024	
	MRL 66 §, MRA 11 § (VON-2)	Ehdotusaineisto, palaute	17.6.2024 ←MKH/vast.	
Kaavaehdotus nähtävillä - Julkinen kuuleminen - Kansainvälinen kuuleminen	MRL 65 §, MRA 12 §; KV / MRL 26 a luku	MKH 17.9.2024	9-10 / 2024 (Muistutukset)	
	Vastineet (valmistelu S&OS)	MKH	11/2024	
Hyväksytustavaihe: Kaavaehdotuksen hyväksyminen maakuntaliitossa	MRL 31 § / MKH esittää hyväksyttäväksi	MKH	11 /2024	
	MRA 94 § / Maakuntavaltuusto hyväksyy	MKV	9.12.2024	
Osallisilla valitusmahdollisuus maakuntavaltuuston hyväksytustavapäätöksestä	MRL 188 § / P-S HaO > jatkovalituslupahakemuskäsittely / KHO		30 vrk MKV § LV:sta	
	Lausunto mahdollisista valituksista	MKH	2025	
Voimaantulokuulutus (MRA 93 §)	MRL 201 § / MKH-päätös, voimaan ilman lainvoimaa mikäli valituksia hyväksytustavapäätöksestä			
Kaava voimaan lainvoimaisena (LV) valitusajan päättyttyä tai valitusten oikeuskäsittelyn jälkeen.				

Lakisääteisen (MRL, MRA) kaavaprosessin toteutuneet vaiheet on esitetty aikataulukaaviossa mustalla värillä, suunnitellut valkoisella. Kaavoituspäällikkö Mari Miura Johanna Kuukasjärvi, 15.8.2024

Kuva 6. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmasto vaihemaakuntakaavan tavoiteaikataulu kaaviomuodossa (15.8.2024).

